

Vi vet mye om storlakselva Namsen – men mindre om rømt oppdrettslaks enn det Nationen og flere andre tror

Mye forskning i Namsen de siste årene gjør at vi vet mer om laksen i Namsen enn i de fleste andre store laksevassdrag i landet. Forskningsinstitusjoner som NINA og HI har sammen med andre fagfolk og alle de viktigste lakseinteressene i regionen deltatt i dette omfattende arbeidet.

Vi vet at det er tilstrekkelig med gytelaks til ”å fylle opp” elva med yngel og ungfisk og vi vet at det høstes bærekraftig av Namsenlaksen, det er det store bildet. Og mange mener at det ikke i noe vassdrag er større sjanse for å fange skikkelig stor storlaks, de over 20 kg!

Nationen hevder i oppslag 4. januar at et stort dugnadsarbeid viser at hele 20 % av all laksen i Namsen er rømt oppdrettslaks. Dette er en ofte framsatt påstand i media om forholdene i Namsen som bør nyanseres. Det er det ingen som vet, og det selv om vi bare har voksen laksen i tankene. I mesteparten av sportsfiskesesongen fanges det få rømt oppdrettslaks i Namsen. I de viktigste sportsfiskemånedene mai, juni og juli i årene 2007-2009 var 7 av 132, eller ca 5 % av den laksen som ble undersøkt rømt oppdrettslaks. Andelen øker imidlertid utover i sesongen og under overvåkingsfisket som utføres sent på høsten av skolerte fiskere fanges det mer. Øverst opp mot oppgangshindre er andelen rømt oppdrettslaks stor, lengre nede i vassdraget mindre og i sidevassdrag som Høylandsvassdraget forsvinnende liten.

Men dette er andelen i fangstene og ikke slik Nationen og flere andre tror: ”av all laks i Namsen”. Det er en viktig forskjell. Vi verken vet eller tror at fangstene gir helt sikre mål på andel rømt oppdrettslaks i vassdraget. Dette betyr ikke at resultatene er verdiløse. Overvåkingsfiske foregår til samme tid og på samme måte år etter år og gjør oss derfor i stand til å følge utviklingen i nivået over år. Det er viktig av flere grunner, også som et mål på om oppdrettere og myndigheter lykkes i arbeidet med å redusere rømminger. Usikkerheter til tross. Nivået i høstfangstene har de siste årene vært stabilt og urovekkende høyt og det er gjort forsøk på å sortere ut rømt oppdrettslaks.

Rømt oppdrettslaks kan ved ytre kjennetegn være vanskelig å skille fra villaks. Derfor studeres skjellprøver fra all fangst i overvåkingsfiske for å øke nøyaktigheten. Skjellprøvene fra 2011 er ennå ikke undersøkt og det bidrar ytterligere til å øke usikkerheten i Nationens påstand.

Om kort tid vil likevel nevnte usikkerheter være mindre viktige. Nye genetiske metoder tas nå i bruk og de kan vise om det finnes genetiske effekter av rømt oppdrettslaks i Namsen. Dette vil bringe debatten opp fra diskusjoner bygget på ofte usikre prosenter og til reelle genetiske effekter. Mens vi venter spendt på analyseresultatene kan sportsfiskere glede seg til sesongåpningen i Namsen, mye mellomlaks i fjor gir tro på ekstra mye stor villaks i år!

Frode Staldvik

daglig leder

Kunnskapssenter for laks og vannmiljø